

حسابداری

پیشرفته (۱)

کالای امانی

امروزه با توجه به بحران نقدینگی در اکثر کشورها شرکت ها تنها به فروش نقدی بسنده نمی کنند و شیوه های متفاوتی را جهت فروش استفاده می کنند، نظیر فروش های نسبه (اعتباری بدون سند یا با سند) یا فروش اقساطی یا اجاره به شرط تملیک یا حق العمل کاری. حق العمل کاری یکی از طرق افزایش حجم فروش و افزایش سهم از بازار می باشد.

حق العمل کار

مطابق ماده ۲۷ قانون تجارت حق العمل کار شخصی است که به نام خود و به حساب دیگری به امر تجارت مشغول است. حق العمل کاری می تواند در امر خرید یا فروش باشد. اما متداول است که حق العمل کاری بیشتر از امر فروش است. در حق العمل کاری دو طرف وجود دارد، یک طرف که مالک کالا محسوب می شود و کالا را جهخت فروش به طرف دیگر ارسال می کند آمر نامیده می شود و طرف دیگر که گیرنده کالا است حق العمل کار نامیده می شود. ابتدای عملیات حق العمل کاری، آمر و حق العمل کار بر سر یک سری موارد به توافق می رسند که برخی از آنها عبارتند از:

۱- انجام فروش نسبه یا اعتباری توسط حق العمل کار

۲- تعیین کارمزد حق العمل کاری (درصدی از مبلغ فروش یا مبلغی معین)

۳- دوره ارسال صورتحساب

حق العمل کار در طی دوره ی فروش معمولاً صورتحسابی را برای آمر می فرستد. معمولاً مفاد این صورتحساب به شرح زیر است:

صورت حساب		
۲۰۰۰۰۰۰	فروش	
	کسر می شود	
۳۰۰۰	هزینه اب	
۷۰۰۰۰۰	هزینه حق العمل کار	حسابداری کالای امانی در دفاتر حق العمل کار
۴۰۰۰۰۰	سایر هزینه ها	
(۱۴۰۰۰۰۰)	جمع هزینه ها	
۶۰۰۰۰۰	مانده بستانکار امر	
(۵۰۰۰۰۰)	حواله ارسالی به امر	
۱۰۰۰۰۰۰	مانده اخر	

نکته: قبل از فروش کالای امانی معمولاً هیچگونه ثبتی در دفاتر حق العمل کار انجام نمی شود. منتها اگر شخص حق العمل کار چند جا باشد می تواند کالای امانی دریافت شده را به صورت انتظامی در دفاتر خود ثبت کند.

۱- دریافت کالا از آمر

***	حساب انتظامی
***	طرف حساب انتظامی

۲- زمانی که حق العمل کار صورتحساب فروش را برای عامل می فرستد، ثبت های مورد نیاز بابت محتویات صورتحساب به شرح زیر است:

***	بانک	۱-۲) فروش کالای امانی
***	جاری امانی	

نکته: اگر حق العمل کاری ثبت شماره ۱ را انجام داده باشد در صورت فروش ثبت زیر را باید انجام دهد.

***	طرف حساب انتظامی
***	طرف حساب انتظامی - عامل

نکته: اگر در ثبت شماره ۱ به تعداد ثبت شده باشد در این ثبت نیز باید به تعداد ثبت کنیم و اگر به مبلغ ثبت شده باشد در این ثبت هم به مبلغ باید باشد.

۲-۲) انجام هزینه ها توسط حق العمل کار

***	جاری امانی
***	بانک

نکته مهم: هزینه هایی که در ارتباط با کالای امانی انجام می شود صرف نظر از اینکه توسط چه شخصی انجام شود به طور کلی به ۲ دسته تقسیم می شود:

۱- هزینه های قابل انتقال به کالای امانی

۲- هزینه های غیر قابل انتقال به کالای امانی

منظور در اینجا بحث هزینه های ضروری است که همان هزینه های قابل انتقال به کالای امانی است. آمر یا حق العمل کار هزینه هایی را که در ارتباط با کالای امانی انجام می دهند می تواند جزء بهای تمام شده کالای امانی محسوب شود یا نشود. هزینه های قابل انتقال به کالای امانی به کلیه هزینه هایی گفته می شود که آمر پرداخت می کند تا کالای امانی به دست حق العمل کار برسد، مثل هزینه حمل، تخلیه و بارگیری، هزینه گمرک و هزینه های بسته بندی.

اینگونه هزینه ها که همان هزینه های ضروری هستند قابل تبدیل به بهای تمام شده اند، یعنی به بهای تمام شده کالای امانی اضافه می شوند. یعنی ما داریم هزینه را تبدیل به دارایی می کنیم.

هزینه های غیر قابل تبدیل (انتقال) به کالای امانی هزینه هایی هستند که پس از اینکه کالا بدست حق العمل کار رسید پرداخت می شود، مثل هزینه انبارداری، حق کمیسیون حق العمل کار، هزینه تعمیرات و آب و برق. اینگونه هزینه ها جزء بهای تمام شده کالای امانی محسوب نمی شوند (البته در ثبت ها به حساب کالای امانی منظور می شوند تا سود و زیان کالای امانی محاسبه شود) اما بحث ما این است که اینگونه هزینه ها در محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای امانی به حساب نمی آیند.

نکته: تفاوت فروش عادی با فروش کالای امانی

۱- در فروش عادی با انجام عمل فروش کلیه مزایا و مخاطرات به خریدار منتقل می شود ولی با ارسال کالا از آمر به حق العمل کار مزایا و مخاطرات همچنان مربوط به آمر است.

نکته: منظور از مزایا در حقیقت همان افزایش قیمت و منظور از مخاطرات، کاهش قیمت یا از بین رفتن کالا است.

۲- در فروش عادی سود و زیان به محض فروش قابل شناسایی است اما در فروش کالای امانی با فروش کالا توسط حق العمل کار به شخص ثالث قابل محاسبه نبوده بلکه زمان تسویه حساب طرفین قابل محاسبه است.

۲-۳) اعطای حق العمل و محاسبه درآمد حق العمل

***	جاری آمر
***	درآمد حق العمل کار

۲-۴) زمانی که حق العمل کار مبلغی را برای آمر می فرستد.

***	جاری آمر
***	بانک

نکته: در پایان دوره اگر حساب جاری آمر دارای مانده باشد:

۱- مانده بدهکار: به عنوان یک دارایی جاری

۲- مانده بستانکار: به عنوان یک بدهی جاری

نکته: حساب درآمد حق العمل کار در پایان دوره به حساب خلاصه سود و زیان بسته می شود.

حسابداری کالای امانی در دفاتر آمر

۱- ارسال کالا توسط آمر برای حق العمل کار

***	کالای امانی
***	کالای ارسالی

۲- پرداخت هزینه ها توسط آمر

***	کالای امانی
***	بانک

۳- دریافت صورتحساب فروش از حق العمل کار

۳-۱) فروش کالای امانی

***	جاری حق العمل کار
***	کالای امانی

۳-۲) پرداخت هزینه ها توسط حق العمل کار

***	کالای امانی
***	جاری حق العمل کار

۳-۳) اعطای درآمد حق العمل به حق العمل کار

***	کالای امانی
***	جاری حق العمل کار

۳-۴) دریافت وجه حواله شده توسط حق العمل کار

***	بانک
***	جاری حق العمل کار

۴- اگر کالای ارسالی در بین راه خسارت ببیند (قبل از رسیدن بدست حق العمل کار)

***	کالای خسارت دیده
***	کالای امانی

نکته: نحوه محاسبه بهای کالای خسارت دیده

$$\text{تعداد کالای خسارت دیده} \times \frac{\text{هزینه های قابل انتقال به کالای امانی پرداختی توسط آمر} + \text{بهای تمام شده کالای ارسالی}}{\text{تعداد کل کالای ارسالی}} = \text{بهای کالای خسارت دیده}$$

نکته: اگر کالای ارسالی نزد شرکت، بیمه باشد هنگام وصول وجه از شرکت بیمه ثبت زیر زده می شود. و تفاوت به حساب سود / زیان کالای خسارت دیده منظور می شود.

***	بانک
***	کالای خسارت دیده

۵- موجودی پایان دوره کالای امانی

اگر حساب کالای امانی دارای مانده بدهکار باشد به منزله زیان است.

***	سود و زیان
***	حساب کالای امانی

با انجام ثبت فوق حساب کالای امانی بسته می شود.

اگر حساب کالای امانی دارای مانده بستانکار باشد به منزله سود بوده و ثبت زیر زده می شود.

***	کالای امانی
***	حساب سود و زیان

بستن حساب کالای ارسالی به حق العمل کار

***	کالای ارسالی به حق العمل کار
***	حساب سود و زیان

نکته: برخی از شرکت ها از یک حساب واسطه تحت عنوان عملکرد استفاده می کنند. در اینگونه موارد اگر شرکت دارای حساب عملکرد بود در ثبت فوق بجای حساب سود و زیان حساب عملکرد را بستانکار می کنیم.

مثال: شرکت آلفا حق العمل کاری دارد که کارمزد آن را بر اساس ۸٪ مبلغ فروش منظور می نماید. در این شرکت برای ثبت فروش ها از سیستم ادواری و برای شفافیت در حساب ها فروش کالای امانی از سایر فروش ها مجزا است. خلاصه اطلاعات مربوط به اولین فعالیت دوره حق العمل کاری به شرح زیر است:

- ۱- کالای ارسالی آمر ۱۰۰ دستگاه به بهای تمام شده هر دستگاه ۱۰۰۰۰۰ ریال
 - ۲- پرداخت هزینه های حمل و بیمه آمر ۱۰٪ بهای کالای ارسالی
 - ۳- دریافت صورتحساب کالای امانی از حق العمل کار که نشان می دهد ۷۰ دستگاه از کالای ارسالی به بهای هر دستگاه ۲۰۰۰ ریال فروخته شد.
 - ۴- هزینه تخلیه کالای امانی دریافتی ۴۵۰۰ ریال پرداخت شد.
 - ۵- هزینه آب و برق جمعاً ۱۰۰۰۰ ریال
 - ۶- کارمزد طبق قرارداد محاسبه و منظور زده است.
 - ۷- حق العمل کار قبلاً اطلاع داده بود که تعداد ۱۰ دستگاه کالای ارسالی در بین راه مفقود شده است که ۲۸۰۰۰۰ ریال از شرکت بیمه دریافت نموده است.
- مطلوب است: ۱- انجام ثبت های لازم در دفاتر حق العمل کار ۲- انجام ثبت در دفاتر آمر

مثال: شرکت سهند بخشی از کالای تولیدی خود را از طریق حق العمل کاران به فروش می رساند. در اولین دوره فعالیت مذکور مقداری کالا برای حق العمل کاران ارسال شده است که ۱۲۰۰۰۰۰۰ ریال هزینه حمل، ۸۰۰۰۰۰۰ ریال هزینه بیمه آن بوده است. ۱۰٪ کالای ارسالی مفقود شده است، که با تحمل زیان به مبلغ ۲۵۰۰۰۰۰ ریال از این بابت ۶۵۰۰۰۰۰ ریال از بیمه دریافت شده است. صورتحسابی فروش کالای امانی نشان می دهد که ۲۵ کالای دریافتی توسط حق العمل کار به بهای ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ به فروش رفته و بابت هزینه های تخلیه ۱۰۰۰۰۰۰۰ و بابت هزینه های جاری نیز ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال پرداخت نموده و کارمزد خود را بر اساس ۱۵٪ مبلغ فروش محاسبه نموده است. مطلوب است ثبت کلیه عملیات در دفتر آمر و حق العمل کار با فرض سیستم ادواری و روش سود و یا فروش مجزا.

فروش اقساطی

یکی از شیوه های افزایش حجم فروش و سهم از بازار اقدام به فروش اقساطی است. همانطور که قبلاً گفتیم در عصر حاضر با توجه به کمبود نقدینگی در اکثر شرکت ها و حتی جوامع کمتر شرکتی است که فقط اقدام به فروش نقدی می کند بلکه در کنار فروش نقدی به فروش اعتباری دست می زند. یعنی در قالب کالای امانی یا فروش اقساطی یا اجاره به شرط تملیک و ... نکته: یکی از موارد مهم در فروش اقساطی نحوه انتقال مالکیت موضوع معامله است. در فروش اقساطی تا پرداخت آخرین قسط مالکیت از آن فروشنده است.

قبلاً آموختیم (حسابداری میانه ۱) که تنها در صورتی درآمد شناسایی و ثبت می شود که ۲ مورد محقق گردد:

الف) معامله ای یا یک رویداد مالی اتفاق بیافتد.

ب) فرایند کسب سود تکمیل شود.

در حسابداری دلیل وجود یکسری اصول محدود کننده مثل محافظه کاری و همچنین خصوصیات صنعت باعث می شود که ما فرض رجحان محتوی بر اصل را داشته باشیم.

در فروش اقساطی بحث اصلی بروی ۲ موضوع است:

۱- مقطع زمانی شناسایی و ثبت سود و درآمد بهره

۲- میزان شناسایی سود و درآمد بهره

در ارتباط با مقطع زمانی و میزان شناسایی سود و بهره روش های متفاوتی در بحث فروش اقساطی مطرح است:

۱- روش تعهدی ها

۲- روش اقساطی

۳- روش بازیافت بهای تمام شده

سود ناخالص و بهره

در فروش اقساطی ما میبایست گاهی اوقات میزان فروش نقدی را محاسبه کنیم. یعنی ممکن است مبلغ فروش نقدی داده شود.

اگر داده نشد می بایستی محاسبه کنیم:

فروش نقدی در حقیقت همان ارزش فعلی اقساط پرداختی آتی است.

بهای تمام شده کالای فروش رفته - قیمت فروش نقدی = سود ناخالص

قیمت فروش نقدی - قیمت فروش اقساطی = درآمد بهره

$$fv = PV \times (1 + i)^n$$

ارزش آتی fv

$$Pv = \frac{PV}{(1 + i)^n}$$

ارزش فعلی PV

$$PVIf_A = A \times \frac{1 - \frac{1}{(1+i)^n}}{i}$$

ارزش فعلی اقساط

در فروش اقساطی استفاده از ۳ روش تعهدی، اقساطی و بازیافت بهای تمام شده بیشتر به خاطر زمان و میزان شناسایی سود و بهره است.

$$PVIf_A = A \times \frac{1 - \frac{1}{(1+i)^n}}{i}$$

بهای فروش نقدی در صورتیکه داده نشود، در اینصورت ما می بایستی ارزش فعلی اقساط را محاسبه کنیم که ۲ حالت دارد:
الف- اگر اقساط مساوی باشد.

*نکته: اگر اقساط به جای اینکه در پایان دوره وصول شود در ابتدای دوره وصول شود یعنی خودبخود یک قسط هنگام عقد قرارداد دریافت شود:

$$PVIf_{Ai}^n = A + \left[A \times \left(\frac{1 - \frac{1}{(1+i)^n}}{i} \right) \right]$$

ب- اگر اقساط مساوی نباشند:

$$Pv = \frac{PV}{(1+i)^n} \rightarrow PV = \frac{1000}{(1+i)^1} + \frac{2000}{(1+i)^2} + \frac{3000}{(1+i)^3} + \frac{1000}{(1+i)^4} + \frac{1000}{(1+i)^5}$$

ثبت های حسابداری

۱- زمان عقد قرارداد

***	اقساط دریافتنی	۱
***	فروش اقساطی	
***	بهره تحقق نیافته	
***	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۲
***	موجودی کالا	

نکته: اگر مورد معامله غیر از موجودی کالا باشد دیگر نیازی به ثبت بهای تمام شده نیست.

۲- زمان دریافت اقساط

***	بانک	الف
***	اقساط دریافتنی	
***	بهره تحقق نیافته	ب
***	درآمد بهره	

نرخ تامین مالی * مانده اقساط دریافتنی = درآمد بهره

نکته: زمانیکه یکی از اقساط هنگام عقد قرارداد دریافت شود (پیش دریافت) تنها این ثبت را انجام می دهیم.

بانک	***
اقساط دریافتی	***

۳- پایان سال عقد قرارداد

روش تعهدی

اقساط دریافتی	***
بهای تمام شده کالای فروش رفته	***
سود ناخالص تحقق یافته	***

روش اقساطی

اقساط دریافتی	***
بهای تمام شده کالای فروش رفته	***
سود ناخالص تحقق نیافته	***

روش بازیافت بهای تمام شده

اقساط دریافتی	***
بهای تمام شده کالای فروش رفته	***
سود ناخالص تحقق نیافته	***

نکته ۱: در روش تعهدی کلیه ثبت های (۲الف - ۲ب) تا پایان فروش اقساطی در هر سال تکرار می شود.
نکته ۲: در روش اقساطی کلیه ثبت های (۲الف - ۲ب) تا پایان فروش اقساطی تکرار می شود. اما در این روش در هر سال یک ثبت اضافی داریم و آن هم مربوط به شناسایی سود ناخالص است. یعنی در هر سال (هر دوره) می بایستی بخشی از سود تحقق نیافته به یافته تبدیل شود و ثبت زیر زده می شود.

سود ناخالص تحقق نیافته	***
سود ناخالص تحقق یافته	***

نکته: مبلغی که در روش اقساطی می بایست ثبت شود از فرمول زیر بدست می آید:

$$\text{مبلغ هر قسط} \times \text{کل سود تحقق نیافته (ناخالص)} = \text{سود ناخالص تحقق یافته هر دوره}$$
$$\text{کل اقساط}$$

روش بازیافت بهای تمام شده

در روش بازیافت بهای تمام شده نحوه محاسبه و شناسایی سود تحقق یافته متفاوت است. در این روش فرض بر این است تا زمانی که بهای تمام شده بازیافت نشود هیچگونه سودی شناسایی و ثبت نشود. جهت اطمینان از اینکه بهای تمام شده بازیافت شده است یا نه، می توان از روش زیر استفاده کرد:

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۲۱

***	کل اقساط وصول شده تا پایان سال ۲۱
***	کل بهره تحقق یافته در پایان سال ۲۱
***	خالص اقساط وصول شده
(***)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
***	مانده آزمون بازیافت

نکته: اگر مانده آزمون مثبت باشد یعنی اینکه به همان میزان می توان سود شناسایی کرد و اگر منفی باشد هیچگونه سودی شناسایی نمی شود و شناسایی سود به دوره های بعد موکول می شود.

نکته: در هر دوره این آزمون انجام می شود، منتها اگر در دوره ای سود شناسایی شد از آن دوره به بعد پس از محاسبه کل سود، سود سنوات قبل کسر می شود.

*** مثال: شرکت فروردین محصولات تولیدی خود را به طور اقساط به فروش می رساند. در ۲۱/۱/۱ شرکت کالایی به بهای تمام شده ۲۲۱/۰۰۰ ریال با شرایط زیر به فروش می رساند: بهای فروش نقدی برابر با بهای تمام شده به علاوه ۵۰٪ نرخ بهره سالانه ۱۲٪، اقساط مساوی و شامل ۵ قسط سالانه که در پایان هر سال دریافت می شود. اگر شرکت از روش بازیافت بهای تمام شده استفاده کند، مطلوب است: انجام ثبت های لازم در دفتر روزنامه از ابتدا تا انتها؟

$$PVIFI = I = 12\% \quad n = 5 \quad , \quad = 3.605$$

$$PVIFA_{n=5}^{i=12\%} = 3.605$$

$$221/000 * 50\% = 360/500$$

$$221/000 + 360/500 = 1/081/500$$

$$PVIFA_{n=4}^{i=12\%} = 3.037$$

$$PVIFI^{12\%} * \text{مبلغ هر قسط} = \text{قیمت فروش نقدی}$$

$$1/081/500 = \text{مبلغ هر قسط} * 3/605$$

$$PV_{n=5}^{i=12\%} = 0.567$$

$$\text{مبلغ هر قسط} = 300/000$$

$$\text{مبلغ} = \frac{1081500}{3605}$$

$$PV_{n=4}^{i=12\%} = 0.636$$

$$\text{بهای فروش اقساطی} = 5 * 300/000 = 1/500/000$$

۲۲۱/۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۱/۰۸۱/۵۰۰	فروش اقساطی
۲۲۱/۰۰۰	موجودی کالا	۴۱۸/۵۰۰	بهره تحقق نیافته

نرخ بهره * بهره مانده اقساط دریافتی = درآمد بهره

$$۱۲\% = ۱۲۹/۷۸۰ * (۴۱۸/۵۰۰ - ۱/۵۰۰/۰۰۰) = \text{درآمد بهره سال ۷۱}$$

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۷۱		۳۰۰/۰۰۰	بانک
۳۰۰/۰۰۰	کل اقساط وصول شده	۳۰۰/۰۰۰	اقساط دریافتی
(۱۲۹/۷۸۰)	کل بهره تحقق یافته	۱۲۹/۷۸۰	بهره تحقق نیافته
۱۷۰/۲۲۰	خالص اقساط وصول شده	۱۲۹/۷۸۰	درآمد بهره
(۷۲۱/۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته		
(۵۵۰/۷۸۰)	مانده آزمون بازیافت		

$$۱۲\% = ۱۰۹/۳۵۳ * (۲۸۸/۷۲۰ - ۱/۲۰۰/۰۰۰) = \text{درآمد بهره سال ۷۲}$$

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۷۲		۳۰۰/۰۰۰	بانک
۶۰۰/۰۰۰	کل اقساط وصول شده	۳۰۰/۰۰۰	اقساط دریافتی
(۱۰۹/۳۵۳)	کل بهره تحقق یافته		
۳۶۰/۸۶۷	خالص اقساط وصول شده	۱۰۹/۳۵۳	بهره تحقق نیافته
(۷۲۱/۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۱۰۹/۳۵۳	درآمد بهره
(۳۶۰/۱۳۳)	مانده آزمون بازیافت		

$$۱۲\% = ۸۶/۴۷۵ * (۱۷۹/۳۶۷ - ۹۰۰/۰۰۰) = \text{درآمد بهره سال ۷۳}$$

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۷۳		۳۰۰/۰۰۰	بانک
۹۰۰/۰۰۰	کل اقساط وصول شده	۳۰۰/۰۰۰	اقساط دریافتی
(۳۲۵/۶۲۱)	کل بهره تحقق یافته	۳۰۰/۰۰۰	
۵۷۴/۳۷۹	خالص اقساط وصول شده		
(۷۲۱/۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۸۶/۴۷۵	بهره تحقق نیافته
(۱۴۶/۶۲۱)	مانده آزمون بازیافت	۸۶/۴۷۵	درآمد بهره

$$۱۲\% = ۶۰/۸۵۲ * (۹۲/۸۹۲ - ۶۰۰/۰۰۰) = \text{درآمد بهره سال ۷۴}$$

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۷۴		۳۰۰/۰۰۰	بانک
۱/۲۰۰/۰۰۰	کل اقساط وصول شده	۳۰۰/۰۰۰	اقساط دریافتی
(۳۸۶/۴۶۰)	کل بهره تحقق یافته		
۸۱۳/۵۴۰	خالص اقساط وصول شده	۶۰/۸۵۲	بهره تحقق نیافته
(۷۲۱/۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۶۰/۸۵۲	درآمد بهره
۹۲/۵۴۰	مانده آزمون بازیافت		

$$۷۵ \text{ سال بهره سال} = (۳۰۰/۰۰۰ - ۳۲/۰۴۰) * ۱۲\% = ۳۲/۱۵۵$$

آزمون بازیافت بهای تمام شده در پایان سال ۷۵

۱/۵۰۰/۰۰۰	کل اقساط وصول شده	۳۰۰/۰۰۰	بانک
(۴۱۸/۵۰۰)	کل بهره تحقق نیافته	۳۰۰/۰۰۰	اقساط دریافتی
۱۰۸/۱۵۰	خالص اقساط وصول شده	۳۲/۰۴۰	بهره تحقق نیافته
(۷۲۱/۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته	۳۲/۰۴۰	درآمد بهره
۳۶۰/۵۰۰	مانده آزمون بازیافت		
(۹۲/۵۴۰)	کسر: سود سال ۷۴		
۲۶۷/۹۶۰			

اقساط دریافتی

۷۱/۱۲/۲۹	۳۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰	۷۱/۱/۱	۱/۰۸۱/۰۰۰	فروش اقساطی
۷۲/۱۲/۲۹	۳۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰		۷۲۱/۰۰۰	بهای تمام شده
۷۳/۱۲/۲۹	۳۰۰/۰۰۰	۹۰۰/۰۰۰		۳۶۰/۵۰۰	سود ناخالص تحقق نیافته
۷۴/۱۲/۲۹	۳۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰			
۷۵/۱۲/۲۹	۳۰۰/۰۰۰	۳۰۰/۰۰۰		۳۰۰/۰۰۰	بانک
				۱۰۹/۳۵۳	بهره تحقق نیافته درآمد بهره
				۳۶۰/۵۰۰	درآمد بهره
				۹۲/۵۴۰	سود ناخالص تحقق نیافته
				۹۲/۵۴۰	سود ناخالص تحقق یافته
				۲۶۷/۹۶۰	سود ناخالص تحقق نیافته
				۲۶۷/۹۶۰	سود ناخالص تحقق یافته

مثال: شرکت ایران در ابتدای سال ۸۵ ماشین آلاتی که بهای تمام شده آن ۷۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال و بهای نقدی آن ۹۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد با نرخ ۱۴٪، ۳ ساله می فروشد. در این قرارداد خریدار به دلیل کمبود نقدینگی ۲۰٪ مبلغ فروش را نقداً می پردازد و مقرر شد الباقی را طی ۳ قسط مساوی در پایان هر دوره پرداخت نماید. مطلوب است: ثبت لازم از ابتدا تا انتها با روش اقساطی؟

$$۹۲/۰۰۰/۰۰۰ + ۱۸/۴۰۰/۰۰۰ = ۷۳/۶۰۰/۰۰۰$$

$$\text{بهای تمام شده} = ۷۵/۰۰۰/۰۰۰$$

$$\text{بهای فروش اقساطی} = ۳ * ۳۱/۷۰۲/۰۰۰ = ۹۵/۱۰۶/۰۰۰$$

$$PVIFA_3^{14\%} = 2/3216$$

$$PVIFI^{14\%} * \text{مبلغ هر قسط} = \text{قیمت فروش نقدی}$$

$$۷۳/۶۰۰/۰۰۰ = X * ۲/۳۲۱۶ \text{ ----- } X = ۳۱/۷۰۲/۰۰۰$$

$$\text{درآمد بهره} = (۹۵/۱۰۶/۰۰۰ - ۷۳/۶۰۰/۰۰۰) = ۲۱/۵۰۶/۰۰۰$$

$$\text{سود ناخالص} = ۹۲/۰۰۰/۰۰۰ - ۷۵/۰۰۰/۰۰۰ = ۱۷/۰۰۰/۰۰۰$$

		بانک	۱۸/۴۰۰/۰۰۰
		اقساط دریافتی	۹۵/۱۰۶/۰۰۰
۷۵/۰۰۰/۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته	فروش اقساطی	۹۲/۰۰۰/۰۰۰
۷۵/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالا	بهره تحقق نیافته	۲۱/۵۰۶/۰۰۰

نرخ بهره * بهره مانده اقساط دریافتی = بهره تحقق نیافته

$$\text{بهره تحقق نیافته} = (۹۵/۱۰۶/۰۰۰ - ۲۱/۵۰۶/۰۰۰) * ۱۴\% = ۱۰/۳۰۴/۰۰۰$$

درآمد بهره تحقق نیافته	۱۰/۳۰۴/۰۰۰	درآمد بهره تحقق یافته	۱۰/۳۰۴/۰۰۰
درآمد بهره تحقق یافته	۱۰/۳۰۴/۰۰۰	بانک	۳۱/۷۰۲/۰۰۰
درآمد بهره تحقق یافته سال ۸۵	۲۱/۵۰۶/۰۰۰	اقساط دریافتی	۳۱/۷۰۲/۰۰۰
	۹۰/۳۰۴/۰۰۰	فروش اقساطی	۹۲/۰۰۰/۰۰۰
	۱۱/۲۰۲/۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته اقساطی	۷۵/۰۰۰/۰۰۰
	۷/۳۰۸/۹۸۰	سود ناخالص تحقق نیافته	۱۷/۰۰۰/۰۰۰
	۳/۸۹۳/۷۲۰	سود ناخالص تحقق یافته	۵/۶۶۶/۶۶۶
اقساط دریافتی	۳۱/۷۰۲/۰۰۰	سود ناخالص تحقق یافته	۵/۶۶۶/۶۶۶
	۹۵/۱۰۶/۰۰۰		
	۳۱/۷۰۲/۰۰۰		
	۶۳/۴۰۴/۰۰۰		
	۳۱/۷۰۲/۰۰۰		

$$\text{سود ناخالص تحقق یافته} = 17.000.000 \times \frac{31.702.000}{95.106.000} = 5.666.666$$

۳/۸۹۳/۷۲۰	درآمد بهره تحقق نیافته	۸۷/۱۲/۲۸
۳/۸۹۳/۷۲۰	درآمد بهره تحقق یافته	۸۷/۱۲/۲۸

۷/۳۰۸/۲۸۰	درآمد بهره تحقق نیافته	۸۷/۱۲/۲۸
۷/۳۰۸/۲۸۰	درآمد بهره تحقق یافته	۸۷/۱۲/۲۸

۵/۶۶۶/۶۶۶	سود ناخالص تحقق نیافته	۸۷/۱۲/۲۸
۵/۶۶۶/۶۶۶	سود ناخالص تحقق یافته	۸۷/۱۲/۲۸

۳۱/۷۰۲/۰۰۰	بانک	۸۷/۱۲/۲۸
۳۱/۷۰۲/۰۰۰	اقساط دریافتی	۸۷/۱۲/۲۸

$$\text{بهره تحقق یافته} = (۳۱/۷۰۲/۰۰۰ - ۳/۸۹۳/۷۲۰) * ۱۴\% = ۳/۸۹۳/۱۵۹$$

۳۱/۷۰۲/۰۰۰	بانک	۸۷/۱۲/۲۸
۳۱/۷۰۲/۰۰۰	اقساط دریافتی	۸۷/۱۲/۲۸

۵/۶۶۶/۶۶۶	درآمد بهره تحقق نیافته	۸۷/۱۲/۲۸
۵/۶۶۶/۶۶۶	درآمد بهره تحقق یافته	۸۷/۱۲/۲۸